

**РЕПУБЛИКА СРБИЈА
ЗАШТИТНИК ГРАЂАНА**

353-29/21
Београд

Заштитник грађана
Zaštitnik građana

дел.бр. 16799 датум 22.06.2021.

МИНИСТАРСТВО ЗДРАВЉА

11000 БЕОГРАД
Немањина 22-26

На основу члана 18. став 4. Закона о Заштитнику грађана („Службени гласник РС“, бр. 79/05 и 54/07), Заштитник грађана је са становишта своје законом утврђене надлежности, размотрио текст Нацрта закона о изменама и допунама Закона о здравственом осигурању, који је Министарство здравља доставило на мишљење актом бр. 011-00-6/2021-05 од 7. 6. 2021. године и даје следеће

**МИШЉЕЊЕ
НА
НАЦРТ ЗАКОНА ИЗМЕНАМА И ДОПУНАМА
ЗАКОНА О ЗДРАВСТВЕНОМ ОСИГУРАЊУ**

Заштитник грађана поздравља израду Нацрта закона о изменама и допунама Закона о здравственом осигурању (у даљем тексту: Нацрт закона) и похваљује значајна, квалитетна, потребна и иновативна решења садржана у њему.

Заштитник грађана похваљује што је чланом 2. став 2. Нацрта закона прописана допуна члана 11. став 1. Закона о здравственом осигурању, додавањем тачке 29) којом су својство осигураника добила и лица која раде на територији Републике Србије за страног држављанина који нема регистровану делатност у Републици Србији, код кога остварују накнаду, а нису осигурани по другом основу. На тај начин извршено је усклађивање Закона о здравственом осигурању са одредбама Закона о пензијском и инвалидском осигурању („Сл. гласник РС“, бр. 34/03 ... 62/21), који је раније већ препознао ову категорију осигураника и сврстао их у осигуранике самосталних делатности.

Чланом 9. Нацрта закона прописана је измена члана 71. Закона о здравственом осигурању којом је, између осталих, и поменутој категорији лица дата могућност да остваре право на новчани износ и у случају болести или компликација у вези са одржавањем трудноће.

Оваква новина је изузетно значајна, нарочито узевши у обзир да је велики број грађана и грађанки Републике Србије све чешће радно ангажован од стране послодаваца који су страни држављани, а остварују накнаду и уплаћују порезе и доприносе у нашој држави. Пракса Заштитника грађана показује да особе у сталном радном односу код нерезидента, на пословима који се обављају у Србији, које уплаћују уредно доприносе у складу са одредбама Закона о доприносима за обавезно социјално осигурање, до сада нису могле да остваре право на накнаду зараде за време трудничког боловања на терет средстава обавезног здравственог осигурања, стога што за то није постојао правни основ, јер се у систему воде као да раде у иностранству.

Похваљујемо што је, у складу са претходним Мишљењем Заштитника бр. 354-4/21, дел. бр. 5099 од 25. фебруара 2021. године, чланом 11. Нацрта закона прописана измена члана 73. Закона о здравственом осигурању, тако што је основ за привремену спреченост за рад из члана 78. став 3. Закона о здравственом осигурању предвиђен као нови, посебан разлог спречености за рад у члану 73. Закона о здравственом осигурању. Такође, прописивањем ближих услова и начина за остваривање овог права од стране ресорног министра (члан 13. Нацрта закона), биће отклоњене недоумице како код родитеља, тако и код лекара који дају предлоге односно мишљења Комисији која доноси одлуку о испуњености услова за остваривање овог права.

Заштитник грађана додаје, с тим у вези, да је, пре свега, неопходно ближе уредити медицинске параметре за примену ове одредбе, и то оне везане за здравствено стање детета и врсту обољења, са појашњењем да се у овом случају ради о одсуству ради неге детета током његовог лечења и рехабилитације, а услед тешког погоршања здравственог стања.

Заштитник грађана сматра да се предложеним изменама члана 80. Закона о здравственом осигурању и преношењем обавезе подношења захтева за покретање поступка ради утврђивања губитка радне способности пред надлежном организацијом за пензијско и инвалидско осигурање са осигураника на изабраног лекара, уз сагласност осигураника, овај поступак убрзава и поједностављује, разменом информација између надлежних органа.

Као и претходних година, и током 2020. и 2021. године у области родне равноправности је Заштитнику грађана најчешће указивано на повреде права на накнаду зараде за време одсуства због трудничког боловања, породилског одсуства и одсуства ради неге детета, права трудница и породиља.

Сходно наведеном, Заштитник грађана изражава задовољство што су нова решења садржана у Нацрту закона усмерена ка олакшавању остваривања права осигураника, са посебним освртом на права трудница, особа са инвалидитетом и других осетљивих друштвених група.

Заштитник грађана похваљује измену члана 85. Закона о здравственом осигурању прописану чланом 18. Нацрта закона, којом су предвиђене мере подршке материнству предузетницама и слободним уметницама.

Заштитник грађана похваљује предложене измене посвећене унапређивању остваривања права на накнаду зараде услед привремене спречености за рад осигураника, садржане у члану 102. Закона о здравственом осигурању¹ којима се поједностављује поступак обрачуна и исплате накнада зарада која се обезбеђује из средстава обавезног здравственог осигурања, као

¹ "Сл. гласник РС", бр. 25/2019

и скраћивање рока у коме се овај поступак врши, а сходно поменутиим решењима, и предложене измене члана 109. Закона о здравственом осигурању.

У вези са чл. 6. и 21. Нацрта закона, Заштитник грађана похваљује допуну Закона о здравственом осигурању прописивањем члана 39а који предвиђа да се у матичну евиденцију уписују и подаци о остваривању права на новчани износ због болести или компликација у вези са одржавањем трудноће, међу којима је значајан датум преноса средстава за накнаду новчаног износа на рачун осигураника, чиме су предузете додатне мере у циљу олакшавања остваривања права трудница, породиља, као и додатно обезбеђивање поштовања рокова исплате.

Заштитник грађана, такође, похваљује прописивање новог члана 107а предвиђено чланом 23. Нацрта закона, којим је осигураницима из члана 11. став 1. тач. 13), 16), 17), 19), 21), 22) и 29) омогућено да остваре право на новчани износ због болести или компликација у вези са одржавањем трудноће, уколико су уплаћивали доприносе у периоду релевантном за обрачун накнаде зараде. На овај начин је проширен круг особа које остварују приходе, којима је омогућен одређен обим права по основу родитељства, наиме право на накнаду зараде за време трудноће. Овим категоријама лица је у претходном периоду, такође, омогућено да остваре остале накнаде по основу рођења, неге и посебне неге детета, Законом о финансијској подршци породици са децом.

Поменутиим изменама, као и предложеним изменама члана 125. и члана 260. став 1. тачка 2) Закона о здравственом осигурању, пружиће се већи степен заштите осигураницима од несавесних послодаваца, са посебним освртом на унапређивање остваривања права трудница, што сматрамо веома значајним.

Заштитник грађана посебно похваљује предложене измене члана 125. Закона о здравственом осигурању, предвиђене чланом 27. Нацрта закона, којима се предвиђа да одређене категорије осигураница, у случају привремене спречености за рад због болести или компликација у вези са одржавањем трудноће, остварују права из обавезног здравственог осигурања, укључујући и право на накнаду зараде, без обзира да ли је уплаћен доспели допринос.

Наиме, Заштитник грађана је својим Мишљењем² из 2015. године указао на неопходност да надлежни органи предузму све потребне мере како би се онемогућило пролонгирање права на исплату накнаде зараде услед привремене спречености за рад због трудноће и на најадекватнији начин заштитила права и на закону засновани интереси осигураница – трудница, укључујући и предузимање мера у циљу измена релевантних прописа, што је предложеним изменама и допунама члана 125. Закона о здравственом осигурању (у смислу додавања става 5) и учињено.

У складу са ставовима изнесеним у свом Мишљењу из фебруара 2021. године, Заштитник грађана поново предлаже да се због унапређивања положаја жена пољопривредница, односно жена које су носиоци или чланови породице носиоца пољопривредног газдинства (члан 11. став 1. тачка 21. и 22. Закона о здравственом осигурању), које се свакодневно суочавају са бројним тешкоћама, размотри да се изменама члана 125. обухвати и ова категорија жена, како би и оне оствариле права из обавезног здравственог осигурања, укључујући и право на накнаду зараде, без обзира да ли је уплаћен доспели допринос.

Заштитник грађана похваљује, у циљу што потпуније заштите трудница и усклађивања са предложеним изменама члана 102. и одредбама новог члана 107а, прописане измене и допуне члана 261. Закона о здравственом осигурању, што је такође у складу са ставовима изнесеним у Мишљењу Заштитника грађана из фебруара 2021. године.

² Мишљење бр. 5-1-1093/15

Оваква решења су усклађена са препоруком Заштитника грађана из 2016. године³ у којој је, између осталог, утврђена неопходност предузимања додатних, афирмативних мера у циљу олакшања остваривања права за труднице, као посебно осетљиву категорију осигураница, посебно имајући у виду уставну обавезу Републике Србије односно свих органа јавне власти да подстичу родитеље да се одлуче на рађање деце и да им помажу у остваривању права на родитељство.

С поштовањем,

³ http://www.rodnaravnopravnost.rs/index.php?option=com_content&view=article&id=213:2016-08-12-08-07-35&catid=21:2012-12-13-11-09-16&Itemid=26.